

Azak Denizi Çevresindeki Gelişmeler Neyin Habercisi?

Prof. Dr. Sema Kalaycıođlu

Kış, Rusya'nın eskiden en önemli savunma silahıydı. Şimdi ise elindeki doğal gaz kaynakları nedeniyle artık bir saldırı silahı. Bileđini bükemediği yakın uzak komşuları üşüterek dize getirebildiği için, hemen her kış başında bir emelini daha gerçekleştirme girişiminde bulunmaktan çekinmiyor. Ağır adımlarla **menzil-i maksuduna** ilerliyor. Aceleye gerek yok.

Kırım Bir Başlangıçtı

1991 yılında Sovyetler Birliđi'nin çökmesi ile Ukrayna'yı **"ebediyete kadar beraber"** sloganları ile özgür bırakan Rusya Federasyonu, çalkantılı yıllardan sonra, Sovyetler'in değil ama Çarlık Rusyası'nın özlemi ile tarihi miras olarak kabul ettiği toprakları yeniden ele geçirmek için niyetini her fırsatla açıklamaktan çekinmemiştir. **"Kievan Rus"**, **"Novo Russia"**nın yeniden tesis edilmesi için gereken tarihi ve edebî her türlü çošku, övgü ve başarıya aç Rusya halkını yönetmek için Putin'e iyi bir malzeme kaynağı oldu. Ama söylemleri destekleyecek eyleme de ihtiyaç vardı. İşte Kırım'ın bir referandum ile ilhaki verilen sözlerin yerine getirileceğinin ilk ispatı oldu. Ayrıca, yönetim özrü büyük Ukrayna'nın ekonomik baskı altında tutulması, Donbas halkının Kiev yönetiminden hoşnutsuzluğu nedeni ile Ukrayna'dan ayrılmak istemesi ve bunu en son seçimlerde de ispatlaması, Rusya'nın elini güçlendirdi, Ukrayna için ise bir güç kaybı oldu.

Adım Adım Donbas

Geçtiğimiz Mart ayından beri, Rusya, Ukrayna'nın ticari ve askeri gemilerinin, Kerç Boğazı etrafındaki seyrini zorlaştıırıp engelliyor. Batı'dan umduğu desteği göremeyen Kiev yönetimi bu arada Kiev Ortodoks Kilisesi'nin manevi desteğini alınca, bir de Putin'in destekçisi Baş Piskopos Kiril'in hışmını üzerine çekti. Fener Patrikhanesi'nin bağımsız Kiev Kilisesi'ne verdiği destek ise anlaşılabilir ve cılız kaldı. Ama Moskova Kilisesi'nin hayır duasını da alan Putin, artık Karadeniz-Azak Denizi arasındaki hattı, Ukrayna teknelerine kapamayı, sürtüşmeyi tırmandırma ve hedefi bir aşama daha ileriye götürme fırsatı olarak kullandı.

Putin'in Onur Projesi

Kerç köprüsü, fikri zaten yeni değildi. 1930'larda ve 1940'larda, Hitler'in emri ile hem kara, hem de demiryolu işlevi gören bir köprü zaten tasarlanmış ve 10.000 tonluk günlük kapasite ile 1943 yılında Hitler tarafından hizmete sokulmuştu. İşte ilham kaynağı yine yeni istila planları olan 2. Kerç köprüsü, Rusya Federasyonu'na 4 milyar Dolar'a mal oldu. Günlük 40.000 araç taşıma kapasitesi ile inşa edilen, 19 km'lik yeni köprü, Moskova ve Kırım arasındaki organik bağı pekiştirirken, yarımadaı, bir kez daha Ukrayna'dan kopardı. Açılışında, bir turuncu renkli kamyonu bizzat kullanan Putin için bir mühendislik harikası olan Kerç köprüsü, dünyaya Rusya'nın Azak Denizi hedefini bir kez daha gösterdi.

Donbas bölgesinin, günün birinde Rusya'ya ilhakının kaçınılmaz olduğunu düşünmek için pek çok neden vardı. Çünkü Kırım'ın aksi takdirde bir kara açılımı yoktu. Ama yaptırımları yumuşatmanın bir yolunun, Batı'ya sert yaptırımlar uygulamaktan geçtiğini düşünen Putin yönetimi, zevahiri kurtarmak için Kerç Boğazı üzerine bir köprü inşa edince, Batı da daha fazla Rusya yaptırımlarının demir pençesinde kıvrınmamak için, eleştirileri sözel düzeyde tutmayı tercih etti.

Azak Değil, Azap Denizi

Şimdi NATO, BM ve Karadeniz güvenliğine büyük bir önem atfettiği düşünülen ABD kucağında nurtopu gibi yeni bir kriz buldu. Kiev hemen sıkı yönetim ilan etti. Bu muhtemel bir çatışma ve zaruret halinin habercisi. Bu 2014 yılından sonra gelişen olaylara tüy dikecek bir gelişme. Her ne kadar, Rusya, Donbas'taki gelişmelerdeki rolünü kabul etmese bile, hem çatışmalarda kullanılan mühimmat, hem de son Donetsk-Luhansk seçimlerinin sonuçları, 2019 kışı başlarken Rusya'nın Azak Denizini, Ukrayna için bir **Azap** denizi haline getirerek, Donbas'ı gönüllü ilhaka tabi tutacağını göstermesi bakımından önemli.

Ukrayna Rusya'nın yaptığını, bir "**ekonomik abluka**" uygulaması olarak mütala ediyor. Öyle ya! Donbas'a ve Donbas'tan denizyolu mal sevkiyatı ve Ukrayna balıkçılarının bölgede balık avlaması engelleniyor. Ama bu "**ekonomik abluka**"dan öte bir yeni siyasi ilhak adımı. Donbas'ın rızası ile ve dünyanın gözü önünde.

Yeni Batı Yaptırımlarını Tetikler mi?

Yoksa kış başlarken yeni Rusya yaptırımları mı? Kim ağzını açarsa, Rusya oraya Kuzey Akım'dan, Güney Akım'dan gaz sevkiyatını kesecektir veya yavaşlatacaktır. Ha ağızlarını açıp, gözlerini yumabilirler. Hatta Ukrayna'yı "**haydi aslanım**" diye teşvik edip, silah verebilirler. Yeni Batı yaptırımları sulanarak devreye girebilir. Bir kaç NATO gemisi Karadenize de açılabilir. Tabii bu NATO ve ABD gibi, Rusya ile girift ilişki içindeki NATO üyesi Türkiye için de bir yeni sınav olacak. Bakalım Arjantin'deki G20 toplantısında nasıl sohbet edilir?

Ama merak edilmesin, Ukrayna ve Rusya şu sıra açık ve sıcak bir çatışmaya girmeyecektir. Ancak bu arada Donbas'ta ateş yanmaya, duman çıkmaya kan ve gözyaşı akmaya devam edecektir. Donbas halkı dünyanın bir başka ezilmiş halkı olarak yaşamayı bu kış da sürdürecektir. Dünya buna çare bulamayacağı gibi, Rusya'yı Donbas ilhaki hevesinden de caydırmayacaktır. Donbas, 2019'da olmasa, 2020'de yani ABD'nin seçim yılında Rusya'ya geçebilir. O zamana kadar, dünya bu fikre de alışacağı benzer.